

ks. Rafał Łaskawski

Papieski Wydział Teologiczny, Sekcja w. Jana Chrzciciela

ORĘDZIE MIŁOSIĘRDZIA W NAUCZANIU PAPIEŻA FRANCISZKA

Słowa klucze:

Franciszek, miłosierdzie, nauczanie papieskie, Rok Miłosierdzia

Keywords:

Francis, mercy, the papal teaching, Year of Charity

Artykuł prezentuje elementy związane z miłosierdziem w nauczaniu papieża Franciszka. Niezwykle dynamicznie i czytelnie On przesłanie w. Faustyny Kowalskiej z rzeczywistości, jaka towarzyszy współczesnemu człowiekowi. Temat miłosierdzia staje się w nauczaniu papieża, nie tylko przedmiotem pogłębionej refleksji, ale również kanwą jego nauczania, dedykowanego chociażby uczestnikom XXXI światowego Dnia Młodzieży oraz emigrantom, uchodźcom, chorym czy słuchaczom rozważa przed modlitwą Anioła Pańskiego. Długość papieża, aby świat do wiadczył Bożego Miłosierdzia, znalazło swój wyraz w bulli papieskiej „Misericordiae vultus”, ogłaszającej obchodzony w Kościele Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia oraz licznych odpustach z nim związanych. Troska Franciszka o to, aby przypomnieć światu o Bogu, którego fundamentalnym przymiotem jest miłosierdzie, jawi się więc jako Orędzie miłosierdzia, niezwykle istotny aspekt w nauczaniu papieża.

1. Miłosierdzie w nauczaniu Franciszka

Jednym z najczęściej używanych słów w nauczaniu Franciszka jest miłosierdzie. Niedługo po wyborze, podczas homilii wygłoszonej w watykańskiej parafii w. Anny, Franciszek stwierdził: „Dla mnie [...] najmocniejszym orędziem Pana jest miłosierdzie”. Tego samego dnia przed modlitwą Anioł Pański nawiżał do księżki kard. Waltera Kaspera, która – jak sam powiedział – wywarła na nim duże wrażenie. Nosi ona tytuł „Miłosierdzie”¹⁰². Ksiądz kałał czy refleksje teologiczne i duchowe z różnymi zagadnieniami pastoralnymi i społecznymi, jak i innymi, które szczególnie dziś są ważne. Autor przybliżył czytelnikowi biblijne fundamenty wiary chrześcijańskiej, zachęca do ich przemyślenia, wskazuje na praktyczne konsekwencje. Swoje rozważania koncentruje wokół Bożego miłosierdzia, które jest istotą i sumą biblijnego objawienia, jest fundamentem ewangelii i kluczem do chrześcijańskiego życia. Bez tego fundamentu – twierdzi kard. Kasper – nie sposób zrozumieć chrześcijaństwa. Bez tego klucza nie sposób pochrześcijańskiego żyć. Franciszek podejmuje to orędzie ze świeżością i pasją i dociera z nim do wielu ludzi na całym świecie. Miłosierny Bóg przebacza. „Co jest radością Boga?” – pyta Franciszek. I odpowiada: „Przebaczenie”. Bóg nigdy nie ustaje w przebaczeniu – naucza Papież. Warto tu przypomnieć słynną opowieść Franciszka o starszej kobiecie, która w rozmowie z biskupem Bergogliem powiedziała: „Gdyby Bóg nie przebaczał wszystkiego, świat przestałby istnieć”.

To papieskie nauczanie o miłosierdnym i przebaczącym wszystkim Bogu bywa niekiedy banalizowane, a nawet przeinaczane. Dlatego trzeba podkreślić, co zresztą robi sam Franciszek, że nie chodzi tu o jakiś zwykły sentymentalizm: „Zauważcie – to nie jest uczucie, to nie jest ideologizowanie dobra! Wręcz przeciwnie, miłosierdzie jest prawdziwą siłą, która może ocalić człowieka i świat z «raka», jakim jest grzech, zło moralne, duchowe”. Przepowiadanie Franciszka nie jest jakimś „rób, co chcesz”, które bagatelizuje rzeczywistość grzechu i zła. Franciszek głosi Boże Miłosierdzie, ale wspomina też jednoznacznie o walce, jak toczymy z siłami ciemności. W jednej z homilii mówił wprost: „Nie zaciemniajmy prawdy: Jezus walczył z diabłem. To pierwsze kryterium. A drugie: kto nie jest z Jezusem, jest przeciwko Niemu. Nie ma postaw połowicznych. Trzecie kryterium to czuwanie nad własnym sercem, bo diabeł jest przebiegły. Nie został wyrzucony na zawsze. To stanie się dopiero ostatniego dnia”.

2. Orędzia papieskie o miłosierdziu

W Orędziu na XXXI Światowy Dzień Młodzieży papież pisze o nadzwyczajnej radości bycia narządem Bożego Miłosierdzia wskazując na przykład bł. Frassatego. Papież Franciszek zachęca młodzież z całego świata do powierzenia swojego życia Bożemu Miłosierdziu i błagania o nie całym sercem. W orędziu odwołał się także do osobistego doświadczenia z młodzieńczo wyznając, że pewna spowiedź i doświadczenie Bożego Miłosierdzia wręcz odmieniły jego życie¹⁰³.

¹⁰² W. Kasper, *Miłosierdzie. Klucz do chrześcijańskiego życia*, tłum. R. Zajczkowski, Poznań 2014.

¹⁰³ *Orędzie na XXXI DM* z dn. 15. 08. 2015 r. (<http://papiez.wiara.pl/doc/2730724.Oredzie-Franciszka-na-XXXI-SDM-Krakow-2016>).

Papie Franciszek w Orędziu na wiatowy Dzie Migranta i Uchodcy wskazuje, że osoby przyjmujące uchodców, przyjmując „uścisk Ojca”. Każda pomoc dla osób ucionionych i nękanych przez przemoc psychiczną i fizyczną jest wyrazem wielkiego Boga miłosierdzia. My, jako chrześcijanie, powinniśmy z racji tego pochylić się nad problemem migracyjnym dzisiejszego świata – napisał Ojciec w Nawijuzie do bulli ogłaszającej Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia, której papież przypomniał, że „s chwile, w których jeszcze mocniej jesteście myżywani, aby utkwił wzrok w miłosierdziu, by my sami stali się skutecznym znakiem działania Ojca”¹⁰⁴. Miłoboga pragnie dotrzeć do wszystkich i do każdego człowieka, przekształcając tych, którzy przyjmują uścisk Ojca w tak wielu gościnnych ramionach, otwierających się i obejmujących ich, by każdy wiedział, że jest kochany jak dziecko i poczuł się „u siebie” w jednej rodzinie ludzkiej. W ten sposób Bóg otacza swój ojcowski troską wszystkich ludzi, jak to czyni pasterz ze swoją owczarnią, ale przede wszystkim jest wrażliwy na potrzeby owcy zranionej, zmęczonej lub chorej. Jezus Chrystus mówił nam tak o Ojcu, chcąc ukazać, że On pochylił się nad każdym człowiekiem nękany przez naturę fizyczną lub moralną, a im bardziej pogarsza się jego sytuacja, tym bardziej ujawnia się skuteczność Boga miłosierdzia¹⁰⁵.

W Orędziu na XXIV wiatowy Dzie Chorego papież w tytule napisał: Zawierzmy się Jezusowi miłosiernemu jak Maryja: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2,5)¹⁰⁶. Pisał dalej:

Uczta weselna w Kanie jest ikoną Kościoła: w centrum jest miłosierny Jezus, który czyni znak; wokół Niego uczniowie, żalęk nowej wspólnoty; blisko Jezusa i Jego uczniów jest Maryja, Matka opatrnie ciowa i prosząca. (...) Mamy Matkę, której oczy są czujne i dobre jak oczy Syna; Jej macierzyńskie serce jest pełne miłosierdzia, jak On; Jej ręce chcą pomagać, jak ręce Jezusa, które łamały chleb dla łaknących, które dotykały chorych i ich uzdrawiały. Napełnia nas to ufnością i otwiera na łaskę i miłosierdzie Chrystusa.

3. Rok Święty Miłosierdzia

Ojciec wi ty Franciszek w wywiadzie dla tygodnika „Credere” na temat Jubileuszu Miłosierdzia przedstawił zarówno powody swej decyzji jak i związane z tym nadzieje i oczekiwania¹⁰⁷.

Franciszek przypomniał, że zagadnienie miłosierdzia „jest mocno akcentowane w życiu Kościoła, począwszy od Pawła VI a Jan Paweł II podkreślił je jeszcze bardziej, ogłaszając encyklikę „Dives in misericordia” (1980), kanonizując s. Faustynę Kowalską i ustanawiając wi ty Miłosierdzia Boga. „Idąc po tej linii poczułem, że jest pragnieniem Pana ukazać ludziom jego miłosierdzie, a zatem nie pojawiło się to w moim umyśle

¹⁰⁴ Bulla MV, nr 3.

¹⁰⁵ *Orędzie na wiatowy Dzie Migranta i Uchodcy 2016*, Watykan 08. 09. 2016, (<http://papiez.wiara.pl/doc/2739513.Ewangelia-milosierdzia-odpowiedzia-na-kryzys-migracyjny>).

¹⁰⁶ *Orędzie na XXIV wiatowy Dzie Chorego 2016*, Watykan 15. 09. 2017, (<http://papiez.wiara.pl/doc/2703053.Zawierzmy-sie-Jezusowi-milosiernemu-jak-Maryja>).

¹⁰⁷ Wywiad *Miłosierdzie w życiu Kościoła* dla tygodnika *Credere*, 02. 12. 2015, (http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/inne/wywiad-credere_02122015.html)

nagle, ale odwołuj się do tradycji stosunkowo młodej, ale od zawsze istniejącej” – zauważył papież.

Przywołał następnie swe wspomnienia z wybrania go i z pierwszych dni swego pontyfikatu, gdy na konklawe otrzymał od kard. Waltera Kaspera księgę o miłosierdziu, potem swe pierwsze kazanie w roli papieża 17 marca 2013 w parafii w. Anny po wiciu tej tematyce i mówił o tym w pierwszych rozważaniach przed modlitwą Anioł Pański. „Nie była to strategia, ale nawiedziło mnie to od rodka: Duch wi ty chce czego” – wyznał Franciszek. Dodał, że świat dzisiejszy potrzebuje miłosierdzia, współczucia. „Jeste my przyzwyczajeni do złych wiadomości i do najwiskszych okrucieństw, które obrają imię i życie Boga” – mówił dalej Ojciec wi ty. Dodał:

Ten świat potrzebuje odkrycia, że Bóg jest Ojcem, że jest miłosierdzie i że okrucieństwo i potępienie nie jest drogą, gdy sam Kościół nieraz idzie twardolinie, ulega pokusie kroczenia nietykalnym, wyłączenia podkreślenia norm moralnych, a tymczasem wielu ludzi pozostaje poza nimi. I w tej sytuacji przyszedł mi do głowy obraz Kościoła jako szpitala po bitwie, bo prawdą jest, że ludzie ci są zranieni i zniszczeni – tłumaczył dalej Ojciec wi ty.

Wyjaśnij, że rannych trzeba leczyć, pomagać im w wyzdrowieniu, a nie badać, ile mają w sobie cholesterolu. Powiedział: „Myśli, że to jest chwila miłosierdzia. Wszyscy jesteśmy grzesznikami i nosimy brzemia wewnątrz”. Wyjaśnij, że ma to być rok przebaczenia i pojednania.

Franciszek opowiedział też, jakie znaczenie miała idea miłosierdzia Bożego dla niego jako kapłana i biskupa. Powtórzył, że czuje się grzesznikiem, „na którego Pan spojrział z miłosierdziem”. „Jestem, jak to mówiłem podczas spotkania z wiernymi w Boliwii, człowiekiem, któremu przebaczone” – zaznaczył. Dodał, że nadal rozważa swe błędy i grzechy oraz spowiada się średnio co 15-20 dni. „I jeżeli się spowiadam, to dlatego, że chcę czuć, że miłosierdzie Boże jeszcze na mnie spoczywa” – wyjaśnił papież.

Przywołał następnie pewne wydarzenie z 21 września 1953, gdy miał 17 lat. W Argentynie obchodzono wtedy wico wiosny i dzie studenta. Była niedziela i poszedł do kościoła na mszę w., ale aden z jego kolegów-studentów tego nie zrobił. „Należałem do Akcji Katolickiej, ale nic nie robiłem, byłem tylko praktykującym katolikiem” – wyznał. Przechodził obok kościoła, do którego nieraz wstąpił, poczuł nieodpartych wypowiadania się, wszedł więc i uczynił to „w pierwszym konfesjonale po lewej”, w którym siedział nieznanemu mu kapłan. Wrócił do domu odmieniony, z mocnym postanowieniem poświęcić się Panu. „A ów kapłan, ks. Carlos Benito Duarte Ibarra towarzyszył mi potem prawie rok” – powiedział papież. Dodał, że już wówczas był on ciężko chory na białaczkę i zmarł rok później.

Wtedy właśnie przeżywał boleśnie odejście swego spowiednika, młody Jorge Bergoglio zetknął się z miłosierdziem Bożym, które było bardzo związane tak z jego hasłem biskupim. W tym dniu, 21 września wypada wspomnienie liturgiczne w. Mateusza. Będa Czcigodny, mówiąc o jego nawróceniu, wspomniął, iż Jezus spojrział na Mateusza „miserando atque eligendo”. Nie da się tego dobrze przetłumaczyć, gdy dosłownie brzmi to: „okazując miłosierdzie i wybierając”, jakby chodziło o pracę rzemieślniczą. „I gdy po latach, odmawiając brewiarz po łacinie, znalazłem to czytanie, zorientowałem się, że Pan ukształtował mnie jak rzemieślnik swoim miłosierdziem” –

tłumaczył Ojciec wi ty. Dodał, e za ka dym razem, gdy przyje d ał do Rzymu, chodził do poło onego obok jego miejsca zamieszkania ko cioła w. Ludwika, aby pomogli si przed obrazem Caravaggia, przedstawiaj cym wła nie „Powołanie w. Mateusza”.

Papie wspomniał jeszcze o kobiecym, macierzy skim wymiarze idei miłosierdzia Bogo, który – aby unikn nieporozumie – on sam woli nazywa czuło ci Boga, rodz c si w Jego uczuciach ojcowskich. „Bóg jest ojcem i matk ” – podkre lił Franciszek.

3.2. Ogłoszenie Roku Miłosierdzia

W drug rocznic swego wyboru na Stolic Piotrow - Ojciec wi ty Franciszek ogłosił, e rok liturgiczny 2015/2016 b dzie ROKIEM MIŁOSIĘRDZIA BO EGO.

Papie Franciszek oznajmił to 14 marca 2015 r. mówi c:

Drodzy bracia i siostry. Cz sto my lałem o tym, jak Ko ciół mo e uczyni jeszcze bardziej oczywistym swe posłannictwo bycia wiadkiem miłosierdzia. Jest to droga, która rozpoczyna si od nawrócenia duchowego. I dlatego postanowiłem ogłosi Jubileusz Nadzwyczajny, którego o rodkiem b dzie miłosierdzie Bo e. B dzie to Rok wi ty Miłosierdzia.

Hasłem wi tego Roku Miłosierdzia, zwołanego z okazji 50. rocznicy zako czenia ostatniego Soboru, s słowa „Miłosierni jak Ojciec”. Obchody „Nadzwyczajnego Jubileuszu Miłosierdzia” Papie Franciszek zainaugurował 8 grudnia, otwarciem „Drzwi Miłosierdzia” w Bazylice Watykańskiej, a zako czy 20 listopada ich zamknięciem. Papieska bulla¹⁰⁸ ogłaszaj ca to wa ne wydarzenie została odczytana na rozpoczę cie uroczystych nieszpórów przed Drzwiami wi tymi w Bazylice Watykańskiej.

Aby zaangażowa wszystkie Ko cioły lokalne w prze ywanie Jubileuszu Ojciec wi ty poleca otwarcie „Drzwi Miłosierdzia” tak e w katedrach, konkatedrach b d kościołach o szczególnym znaczeniu. Papieska bulla szeroko ukazuje temat Miłosierdzia jako centralnego przesłania całego Pisma wi tego i samego Jezusa. Ko ciół w swej historii nie zawsze szedł drog miłosierdzia, ulegaj c czasem pokusie kierowania si jedynie sprawiedliwo ci , która jest tylko pierwszym i niezb dnym krokiem do osiągnięcia o wiele wy szego celu.

Niestety, równie współczesna kultura nie ceni sobie przebaczenia. Na problem ten zwracał ju uwag w. Jan Paweł II w swej encyklice „*Dives in misericordia*”. Jego nauczanie jest dzi jak nigdy dot d aktualne i zasługuje, by podejmowa je na nowo w zapowiedzianym Roku Jubileuszowym.

Szczególnym znakiem Roku wi tego jest pielgrzymka. Jej kolejne etapy wyznaczaj słowa Jezusa: „Nie s d cie, a nie b dziecie s dzeni; nie pot pjaście, a nie b dziecie pot pieni; przebaczajcie, a b dzie wam przebaczone”. Franciszek zach ca do wyj cia ku ludziom yj cym na „peryferiach egzystencjalnych” stwarzanych przez współczesny wiat. „Otwórzmy oczy – apeluje Franciszek – aby dostrzec obszary n dzy na wiecie,

¹⁰⁸ Franciszek, Bulla *Misericordiae vultus*, Rzym 11. 04. 2015, (https://w2.vatican.va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/papa-francesco_bolla_20150411_misericordiae-vultus.html).

rany tak wielu naszych braci i siostr pozbawianych godno ci i poczulmy si «sprowokowani» ich krzykiem o pomoc”.

Sporo miejsca w swojej bulli Papie po wi ca spowiednikom zach caj c ich, by byli „prawdziwym znakiem miłosierdzia”. Spowiednikiem nigdy si nie „jest”, ale si nim „staje”, przede wszystkim samemu poszukuj c przebaczenia. Ojciec wi ty zapowiada, e w okresie Wielkiego Postu zamierza rozesła z misj „misjonarzy Miłosierdzia”. B d nimi ksi a obdarzeni przez Papie a władz odpuszczania równie grzechów zastrze onych Stolicy Apostolskiej.

Papie Franciszek zach ca biskupów do organizowania „misji ludowych” w poszczególnych diecezjach, aby wszyscy wierni mogli do wiadczy „rado ci przebaczenia”. W bardzo zdecydowanych słowach apeluje o nawrócenie do ludzi, którzy przez swój sposób post powania „bardzo oddalili si od Bo ej łaski”. Zwraca si szczególnie do ludzi nale cych do grup przest pczych, oszukuj cych innych czy dopuszczaj cych si korupcji. Jubileusz mo e sta si dla nich wszystkich wielk okazj do nawrócenia.

Rok wi ty wi e si równie z mo liwo ci uzyskania odpustu zupełnego. W zakoczeniu bulli Franciszek wspomina wi tych i błogostawionych Ko cioła, dla których miłosierdzie stało si „misj ycia”. Konkretnie wymienia tu w. Siostr Faustyn Kowalsk , któr nazywa „wielk apostołk Miłosierdzia”. Papie zach ca, by w zbli aj cym si Roku Jubileuszowym da si zaskoczy Bogu. „Oby w tym Roku – czytamy w zakoczeniu papieskiej bulli – Ko ciół nie ustał w okazywaniu miłosierdzia i cierpliwoci pocieszania i przebaczenia”.

Papie ogłosił łask odpustów w Roku Miłosierdzia¹⁰⁹. Napisał:

Pragn , by jubileuszowy odpust był dla ka dego autentycznym do wiadczeniem miłosierdzia Bo ego, które wychodzi wszystkim naprzeciw z obliczem Ojca, który przyjmuje i przebacza, całkowicie zapominaj c popełniony grzech. Jubileuszowy odpust mo na uzyska równie dla zmarłych. Aby prze y i uzyska odpust, wierni maj odby krótk pielgrzymk do Drzwi wi tych, otwartych w ka dej Katedrze i w ko ciołach wyznaczonych przez Biskupa diecezjalnego, a tak e w czterech Bazylikach Papieskich w Rzymie, na znak gł bokiego pragnienia prawdziwego nawrócenia.

Papie wspomina o osobach, które z ró nych powodów nie b d mogły uda si do wi tych Drzwi, przede wszystkim o ludziach chorych, starszych i samotnych, którzy cz sto nie s w stanie wyj z domu. Dla nich b dzie wielk pomoc prze ywanie choroby i cierpienia jako do wiadczenia blisko ci z Panem, który w tajemnicy swojej mi, miernici i zmartwychwstania wskazuje główn drog pozwalaj c nada sens bólowi i samotno ci. Prze ywanie z wiar i radosn nadziej tego momentu próby, poprzez przyj cie komunii w. lub uczestniczenie w Mszy w. i w modlitwie wspólnotowej, równie za po rednictwem ró nych rodków przekazu, b dzie dla nich sposobem uzyskania jubileuszowego odpustu. Nast pnie Franciszek mówi o wi niach, którzy do wiadczej ograniczenia wolno ci. Niech do nich wszystkich dotrze w konkretny spo-

¹⁰⁹ Franciszek, *List ogłaszaj cy łask odpustów*, Watykan 01. 09. 2015, (https://w2.vatican.va/content/francesco/pl/letters/2015/documents/papa-francesco_20150901_lettera-indulgenza-giubileo-misericordia.html).

sób miłosierdzie Ojca, który chce być blisko ludzi najbardziej potrzebujących Jego przebaczenia. W kaplicach wiązanych b d oni mogli uzyskać odpust, a kiedy b d przechodzili przez drzwi swojej celi, kierując myśli i modlitwy do Ojca, niech za każdym razem ten gest oznacza dla nich przejście przez Drzwi wiary, ponieważ miłosierdzie Boże, które potrafi przemienić serca, jest również w stanie przeobrazić kraty w drzwi wolności.

Dalej Papież pisze, by Kościół odkrył w tym czasie jubileuszowym bogactwo zawarte w uczynkach miłosierdzia co do ciała i duszy. Do wiadczenia miłosierdzia staje się bowiem widzialne w wiadectwie konkretnych znaków, jak uczył nas sam Jezus. Za każdym razem, kiedy wierny sam wykona jeden lub kilka z tych uczynków, z pewnością otrzyma jubileuszowy odpust.

Papież upoważnił wszystkich kapłanów w Roku Jubileuszowym do rozgrzeszenia z grzechu aborcji osób, które jej dokonały, a także tego z całego serca i prosi o przebaczenie. Napisał:

Niech kapłani przygotują się do tego wielkiego zadania, by potrafili i słowa szczerego przyjęcia z refleksją, która pomoże zrozumieć popełniony grzech oraz wskazuje drogę autentycznego nawrócenia, by pojąć prawdziwe i wielkoduszne przebaczenie Ojca, który wszystko odnawia w obecności.

Ostatnia uwaga dotyczy wiernych, którzy z różnych powodów uważają za stosowne chodzenie do kościołów, w których posługują kapłani z Bractwa w. Piusa X. Ten Jubileuszowy Rok Miłosierdzia nie wyklucza nikogo. Powodowany potrzebą zabiegania o dobro tych wiernych, papież postanowił, że osoby, które w Roku wiary tym Miłosierdzia przystąpi do Sakramentu Pojednania u kapłanów z Bractwa w. Piusa X, otrzymają w pełni i zgodnie z prawem rozgrzeszenie.

3.3. Uroczystość otwarcia Roku Miłosierdzia

W homilii podczas mszy inauguracyjnej Rok Miłosierdzia¹¹⁰ Franciszek powiedział:

To będzie rok, w którym trzeba wzrastać w przekonaniu o miłosierdziu. Jak wiele krzywd wyrządza się Bogu i Jego łasce, kiedy przede wszystkim twierdzi się, że grzechy są karane Jego sądem, a nie stawia się na pierwszym miejscu tego, że są odpuszczane przez Jego miłosierdzie". Musimy przedkładać miłosierdzie nad sąd, a w każdym przypadku, sąd Boży będzie zawsze odbywał się w świetle Jego miłosierdzia - dodał papież.

Wyjaśnił wiernym:

Przejście przez Drzwi wiary sprawi, że poczujemy, i uczestniczymy w tajemnicy miłości. Porzucmy wszelkie formy lęku i strachu, bo nie przystoją one temu, kto jest kochany". - Wejście przez te Drzwi oznacza odkrycie głębi miłosierdzia Ojca, który przyjmuje wszystkich i wychodzi osobie na spotkanie każdego - podkreślił Franciszek.

¹¹⁰ Franciszek, Homilia z dn.8.12. 2015 r. (<http://papiez.wiara.pl/doc/2865871.Zyjmy-radoscia-spotkania-z-przemieniacza-laska>).

THE MESSAGE OF MERCY IN THE TEACHING OF POPE FRANCIS

Summary:

The article presents elements associated with mercy in the teaching of Pope Francis. He combines extremely dynamically the message of St. Faustyna Kowalska with the reality of a contemporary man. In the teaching of the Pope the theme of mercy becomes not only the subject of deep reflection, but also the basis for his teaching, dedicated to the participants of the XXXI World Youth Day, but also to immigrants, refugees, the sick or the audience of the contemplations before the Angelus prayer. The desire of the Pope for the world to experience the divine mercy is reflected in the Papal Bull „*Misericordiae vultus*”, announcing the Extraordinary Jubilee of Mercy celebrated in the Church and the numerous indulgences associated with it. The care of Francis to remind the world about God, whose fundamental quality is mercy, appears even as a Message of mercy, which is an extremely important aspect of the teaching of the Pope.

Bibliografia:

FRANCISZEK, Bulla *Misericordiae vultus*.

FRANCISZEK, *Or dzie na XXXI wiatowy Dzie Młodzie y*.

FRANCISZEK, *Or dzie na XXIV wiatowy Dzie Chorego*.

FRANCISZEK, *Or dzie na wiatowy Dzie Migranta i Uchod cy*.

FRANCISZEK, Homilia z dn. 8. 12. 2015 r.

KASPER W., *Miłosierdzie. Klucz do chrze cija skiego ycia*, tłum. Zaj czkowski R., Pozna 2014.